

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๕

วันที่ ๒๓ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ประธานรัฐสภา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประธานรัฐสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๒ ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่

ประธานรัฐสภา (ผู้ร้อง) ส่งความเห็นของ พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา และคณะ รวม ๗๗ คน ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาลงมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ในวาระที่สาม ต่อมาเมื่อวันที่

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ ผู้ร้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้ความเห็น คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งความเห็นมายังผู้ร้องว่าไม่มีข้อทักท้วง สมาชิกวุฒิสภาในฐานะสมาชิกรัฐสภา รวม ๗๗ คน (ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็น) เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลสรุปได้ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้... (๑๕) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิก จากเดิม “ไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท” แก้ไขเป็น “ไม่น้อยกว่าปีละยี่สิบบาท” และร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรคสี่ ที่บัญญัติว่า พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพ ตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ จากเดิม “แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองพันบาท” แก้ไขเป็น “แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองร้อยบาท” เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ประสงค์ให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพรรคการเมืองและมีความรับผิดชอบต่อพรรคการเมือง แต่ร่างมาตราดังกล่าวแก้ไขให้ลดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองรายปี และค่าบำรุงพรรคการเมืองแบบตลอดชีพ อาจทำให้มีการจ้างคนเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยออกเงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ ส่งผลต่อกระบวนการสรรหาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อถูกรวบงำหรือถูกขึ้นำได้ง่าย ร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๔ จึงขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๒. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔ จากเดิมที่บัญญัติว่า “สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๑) (๓) และ (๕)” แก้ไขในส่วนลักษณะต้องห้าม (๓) เป็นไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิด

ตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำ โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษ ทำให้ผู้ที่เคยต้องคำพิพากษา อันถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดดังกล่าว แต่ศาลรอกการลงโทษสามารถสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งเดิมจะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เพราะเป็นผู้มีมลทินมัวหมองไม่เหมาะสม ที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประสงค์สร้างกลไกให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองของประชาชนที่มีอุดมการณ์ร่วมกันอย่างแท้จริง โดยไม่ประสงค์ให้บุคคลกระทำความผิดในฐานดังกล่าวทำกิจกรรมทางการเมือง ร่างมาตรา ๕ จึงขัดต่อเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ

๓. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง จากเดิมที่บัญญัติว่า “เขตเลือกตั้งในจังหวัดใดที่มีได้เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองนั้นแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือก ของสมาชิกดังกล่าวเป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้นและให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำ จังหวัดด้วยโดยอนุโลม” แก้ไขเป็น ในจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้น มีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน พรรคการเมืองนั้นอาจแต่งตั้งสมาชิก ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกดังกล่าว ให้เป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้ ตามจำนวนที่เห็นสมควรเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้นและให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม โดยตัดเงื่อนไขสำคัญเกี่ยวกับการมีสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ในเขตเลือกตั้งออก แก้ไขเพียงให้มีสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ในจังหวัดนั้น จำนวนเกินหนึ่งร้อยคนเท่านั้นและไม่จำเป็นต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้ง นอกจากนี้ การให้มีสมาชิกในระดับจังหวัดโดยไม่จำเป็นต้องมีสมาชิกในระดับเขตเลือกตั้งไม่ส่งเสริม ให้เกิดการกระจายตัวเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคการเมืองอย่างกว้างขวางทุกเขตเลือกตั้ง ร่างมาตรา ๖ จึงขัดแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

๔. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๗ จากเดิมวรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น” และวรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจากผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง” แก้ไขเป็น พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งในจังหวัดใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในจังหวัดนั้น ในกรณีพรรคการเมืองใดมีสาขาพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งสาขาหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าหนึ่งตัวแทนในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้นกำหนดว่าจะให้สาขาพรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดใดในจังหวัดนั้นเป็นสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๕๐ มีผลให้พรรคการเมืองไม่ต้องมีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้ง ทั้งยังตัดหลักเกณฑ์การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดให้ต้องส่งผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้นออก ร่างมาตรา ๗ จึงขัดแย้งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ประสงค์ให้สมาชิกพรรคการเมืองต้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๕. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ (๒) จากเดิมบัญญัติว่า “เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครตาม (๑) ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้ง แล้วส่งรายชื่อผู้สมัครให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น” แก้ไขโดยตัดข้อความ “ที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น” ออก และแก้ไขมาตรา ๕๐ (๓) จากเดิมที่บัญญัติว่า “เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับรายชื่อผู้สมัครจากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้า

สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด จัดการประชุมสมาชิกเพื่อลงคะแนนเลือกผู้สมัครตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา” แก้ไขเป็น จัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด นอกจากนี้ ยังแก้ไขวิธีการดำเนินการในมาตรา ๕๐ (๔) จากเดิมที่บัญญัติว่า “การประชุมสาขาพรรคการเมืองต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน หรือการประชุมตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน โดยในการลงคะแนนให้สมาชิกมีสิทธิลงคะแนนเลือกได้หนึ่งคน และเมื่อลงคะแนนเลือกเสร็จสิ้นแล้ว ให้นำคะแนนและประกาศผลการนับคะแนนของสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานรายชื่อผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนลำดับสูงสุดสองลำดับแรกให้คณะกรรมการสรรหาโดยเร็ว ในกรณีที่มีผู้มีคะแนนเท่ากันมากกว่าจำนวนดังกล่าว ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาในการจัดเรียงลำดับ” แก้ไขเป็น ให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งรายชื่อผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งทั้งที่ได้รับความเห็นชอบและไม่ได้รับความเห็นชอบพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) ให้คณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณาเสนอความคิดเห็น และแก้ไขวิธีการดำเนินการในมาตรา ๕๐ (๕) จากเดิมที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนของแต่ละเขตเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยพิจารณาจากผู้มีคะแนนสูงสุดของแต่ละเขตเลือกตั้ง...” แก้ไขเป็น ให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครของแต่ละเขตเลือกตั้งพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) และ (๔) ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะเสนอให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง การแก้ไขร่างมาตรา ๙ ดังกล่าว เป็นการแก้ไขการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา โดยที่ประชุมสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัคร และไม่ต้องจัดทำรายงานรายชื่อผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุดสองลำดับแรกให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะเสนอให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๕๑ จากเดิมที่บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ในทำนองเดียวกันกับการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ แก้ไขเป็น ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด จัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา โดยที่ประชุมสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัคร และไม่ต้องจัดทำรายงานเรียงลำดับคะแนน โดยให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้จัดลำดับตามที่เห็นเหมาะสมโดยตัดอำนาจการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในส่วนนี้ทั้งหมด ร่างมาตรา ๙ และร่างมาตรา ๑๐ จึงขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่ประสงค์เปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

นอกจากนี้ การแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ เป็นการแก้ไขเกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑ บิดเบือนเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เป็นกลไกในการปฏิรูปพรรคการเมือง ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) และตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้องตรวจสอบลายมือชื่อของสมาชิกรัฐสภาผู้เสนอความเห็นแล้วเห็นว่า มีสมาชิกรัฐสภาร่วมกันเข้าชื่อเสนอความเห็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๒ จึงส่งความเห็นเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๒ หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริง ตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่สมาชิกรัฐสภา จำนวน ๗๗ คน เป็นจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อร้องต่อผู้ร้อง ขอให้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่ และตราขึ้นโดยไม่ถูกต้อง ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการวุฒิสภา จัดทำความเห็นเป็นหนังสือ และส่งเอกสารต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ (๑) แล้ว มีมติเสียงข้างมาก (๕ : ๒) เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ และเป็นการแก้ไขกฎหมาย เกี่ยวกับพรรคการเมืองเพื่อให้สะดวกต่อการปฏิบัติงานของพรรคการเมืองเท่านั้น ส่วนกรรมการการเลือกตั้ง เสียงข้างน้อย เห็นว่า ร่างมาตรา ๙ และร่างมาตรา ๑๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) เนื่องจากสมาชิกพรรคการเมืองไม่มีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ก. (๒) และมาตรา ๙๐ วรรคสาม

๒. ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการวิสามัญมีความเห็นร่วมกันว่าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยึดโยงกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑ โดยให้ความสำคัญแก่การใช้สิทธิของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันสามารถรวมกันเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองได้ง่าย สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีกลไกการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง การสนับสนุนจากประชาชนในจำนวนที่เหมาะสมที่ดำรงความเป็นพรรคการเมือง และวางระบบการสรรหาบุคคลมาทำหน้าที่ในพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งยังคงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๗ มาตราดังกล่าว ดังนี้

๑) การที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ และร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองแบบรายปีและแบบตลอดชีพ เพื่อไม่ให้สร้างภาระต่อประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากเกินไป สามารถชำระค่าธรรมเนียมด้วยตนเอง สอดคล้องกับการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมือง โดยปราศจากการแทรกแซงของกลุ่มทุนของพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองขนาดเล็กสามารถรณรงค์หาสมาชิกพรรคการเมืองไม่ยากจนเกินไปและสามารถก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หากมีนายทุนพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้จ่ายแทนสมาชิกเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนหรือจูงใจให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๑๐๙

๒) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อสร้างหลักประกันแก่พรรคการเมืองที่บุคคลที่มีศักยภาพ มีคุณธรรม มีความประพฤติดีจะเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ขจัดกลุ่มคนไม่ดีออกจากระบบการเมือง โดยคณะกรรมการแบ่งระดับความเข้มข้น

ของคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองออกเป็น ๓ ระดับ คือ ผู้จัดตั้งพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งยังคงหลักการในเรื่อง การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองแบบเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔ แต่ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยไม่เป็นการจำกัดสิทธิในการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากเกินไป เนื่องจากมาตรา ๒๔ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองเทียบเท่ากับกรรมการบริหารพรรคการเมืองแตกต่างกันเพียงอายุ เป็นการกำหนดที่สูงเกิน เมื่อเปรียบเทียบกับหน้าที่และอำนาจของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่มีบทบาทในพรรคการเมืองแตกต่างกันเป็นอย่างมาก จึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองให้แตกต่างจากกรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยแยกการกระทำความผิดตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) ออกเป็นสองกลุ่มตามระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิด คือ กลุ่มที่หนึ่ง เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา โดยบุคคลที่กระทำความผิดดังกล่าวยังสามารถสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ หากต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก แต่ศาลรอกาลงโทษ และกลุ่มที่สอง เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน โดยบุคคลที่กระทำความผิดดังกล่าวไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นความผิดที่ร้ายแรง จึงไม่ควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่กระทำความผิดดังกล่าวเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๓) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชาชนในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง และเป็นการขยายสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น

๔) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๗ เกี่ยวกับเงื่อนไขของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มีเจตนารมณ์ส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีกลไกขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งในจังหวัด หากจังหวัดใดพรรคการเมืองมีสาขาพรรคการเมืองเพียงแห่งเดียว หรือมีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนั้นเพียงหนึ่งตัวแทนพรรคการเมืองสามารถดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น และยังเป็นกรขยายสิทธิให้แก่สมาชิกพรรคการเมืองพิจารณาสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดนั้นทุกเขตเลือกตั้ง มิได้จำกัดเฉพาะเขตเลือกตั้งที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งเท่านั้น

๕) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ยังคงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการเสนอความเห็นและให้ความเห็นชอบรายชื่อบุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อ ส่วนกรณีที่เปลี่ยนวิธีการจากการที่สมาชิกพรรคการเมืองจาก “ลงมติ” แก้ไขเป็น “ให้ความเห็นชอบ” เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการของพรรคการเมืองในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากการลงมติดังกล่าวจะต้องจัดให้มีการประชุมสมาชิก ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอน รวมทั้งต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการอันส่งผลกระทบต่อพรรคการเมือง

๓. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรส่งเอกสารเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของรัฐสภา สรุปลงสาระสำคัญการพิจารณาได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ และร่างมาตรา ๔ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคาถกรณีสมาชิกพรรคการเมืองไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลง อัตราดังกล่าวถือเป็นอัตราที่เหมาะสม ไม่เป็นภาระแก่ประชาชน และทำให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อพรรคการเมือง เป็นการเสริมสร้างให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง

อย่างแท้จริง ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕ เนื่องจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกพรรคการเมืองสามารถกำหนดไว้ให้แตกต่างกันได้ การแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้พรรคการเมืองจะต้องจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและมีโทษหากไม่ปฏิบัติตาม แต่การดำเนินการประชุมสมาชิกพรรคการเมืองมีค่าใช้จ่ายที่พรรคการเมืองต้องรับภาระ การเสนอให้มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เนื่องจากเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมักมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงกำหนดให้ใช้เขตจังหวัดเป็นกรอบในการกำหนดตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งต้องมาจากการเลือกของสมาชิกพรรคการเมืองในจังหวัด โดยมีจำนวนตามที่พรรคการเมืองเห็นสมควรเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัด และสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗ เพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติ กรณีที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะต้องมีการตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในทุกเขตเลือกตั้งที่ประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง การแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙ เนื่องจากเห็นว่าคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วยตัวแทนของภาคประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีจำนวนที่มากกว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และคณะกรรมการสรรหามีที่มาจาก การเลือกของสมาชิกพรรคการเมืองที่ร่วมประชุมในที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองจึงมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างกว้างขวางตามรัฐธรรมนูญแล้ว ปัจจุบันพ้นกำหนดระยะเวลาห้าปีในการดำเนินการปฏิรูปประเทศไปแล้ว ไม่ควรนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมืองมาใช้เป็นหลักอ้างอิงเกี่ยวกับการกำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง การคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องเป็นผู้ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ การแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐ เพื่อให้กระบวนการเสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกิดความหลากหลาย รวมทั้งพรรคการเมืองสามารถเสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อครอบคลุมทั่วประเทศ การกำหนดให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองสามารถเสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ เป็นการให้สิทธิกรรมการบริหารพรรคการเมืองแต่ละคนในการพิจารณาเสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง มิใช่การเสนอโดยมติของที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จึงไม่เกิดปัญหาการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในการทำหน้าที่ของกรรมการบริหารพรรคการเมือง

พิจารณาเสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

๔. เลขาธิการวุฒิสภาส่งเอกสารเกี่ยวกับการพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญการพิจารณาได้ว่า
มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๑๕) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง มีวัตถุประสงค์
ให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และกำหนดขึ้น
ตามมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) เพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบ
อย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง มาตรา ๒๔ เป็นกรณีที่น่าคุณสมบัติ
และลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางประการมาเป็นคุณสมบัติ
และลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งเป็นกลไกพื้นฐานในการคัดสรรบุคคล
และเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองให้ได้สมาชิกที่สามารถมีส่วนร่วม
ซึ่งรวมไปถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย สำหรับมาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้มีตัวแทนพรรคการเมือง
ประจำจังหวัด ซึ่งในอดีตการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองทำได้ยาก เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง ถ้าพรรคการเมือง
มีสมาชิกพรรคในจังหวัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ก็สามารถรวมตัวกันในจังหวัดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้
จึงกำหนดให้มีกลไกใหม่โดยให้มีตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีสำนักงาน
เหมือนกับสาขาพรรคการเมือง แต่ให้ตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดูแลสมาชิกพรรคการเมือง
ในจังหวัดนั้น และเป็นตัวแทนของสมาชิกพรรคการเมืองในจังหวัดนั้นเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี
ของพรรคการเมือง และเป็นกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองนั้น ส่วนกรณีที่กำหนด
ให้เขตเลือกตั้งใดมีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเกินหนึ่งร้อยคน ให้มีการเลือกสมาชิกเป็นตัวแทนพรรคการเมือง
ประจำจังหวัด เพื่อใช้เป็นฐานให้สมาชิกพรรคการเมืองเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง
กลไกดังกล่าวทำให้บทบาทและนโยบายของพรรคการเมืองสามารถไปสู่ประชาชนกว้างขวางมากขึ้น
สมาชิกพรรคการเมืองสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมืองได้ มาตรา ๔๗ กำหนดเงื่อนไข
ของพรรคการเมืองที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีสาขาพรรคการเมือง
หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตรับผิดชอบในการเลือกตั้ง และให้พรรคการเมือง
ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจากผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนั้น

เพื่อเป็นการปฏิรูปพรรคการเมืองโดยประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มาตรา ๕๐ กำหนดหลักเกณฑ์ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และมาตรา ๕๑ กำหนดหลักเกณฑ์การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) ที่กำหนดให้ต้องมีกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเสนอแนวทางการส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ โดยการเริ่มต้นให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกผู้มีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งเขตใดที่มีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจะต้องมีการจัดการเลือกตั้งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตนั้น ก่อนส่งรายชื่อไปยังคณะกรรมการสรรหาของพรรคการเมือง ดำเนินการแล้วส่งต่อไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อให้ความเห็นชอบ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง ความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และในส่วนที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นมิได้ระบุรายละเอียดข้อเท็จจริงพร้อมเหตุผลสนับสนุนให้ชัดเจนว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอย่างไร จึงไม่รับวินิจฉัยในส่วนนี้

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกรอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๒ สถาปนาผู้แทนราษฎร มาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน” วรรคสอง บัญญัติว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้ใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบละหนึ่งใบ” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังไม่มีการเลือกตั้งหรือประกาศชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่” วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีมีเหตุใด ๆ ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่” มาตรา ๘๖ บัญญัติว่า “การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมี และการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้ (๑) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสี่ร้อยคน จำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน (๒) จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตาม (๑) ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน โดยให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง (๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน (๔) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตาม (๒) และ (๓) แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสี่ร้อยคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (๓) มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณนั้น

ในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสี่ร้อยคน (๕) จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน” มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคละหนึ่งบัญชี โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกัน และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง” วรรคสาม บัญญัติว่า “การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง” มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้งให้นำคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งมารวมกันทั้งประเทศแล้วคำนวณเพื่อแบ่งจำนวนผู้ที่ได้รับเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองเป็นสัดส่วนที่สัมพันธ์กันโดยตรงกับจำนวนคะแนนรวมข้างต้น โดยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีรายชื่อในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองได้รับเลือกตามเกณฑ์คะแนนที่คำนวณได้เรียงตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น” วรรคสอง บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” และมาตรา ๒๕๘ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ โดยบัญญัติว่า “ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้ ก. ด้านการเมือง... (๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม...”

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีเหตุผลในการตราดังนี้ “โดยที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าร้อยคน โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน และให้มีบัตรเลือกตั้งสองใบที่ให้ประชาชนมีสิทธิในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้ง การคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้งที่เป็นธรรมต่อพรรคการเมืองและเคารพสิทธิและเสียงของประชาชน จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๑๕) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑๕) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง ซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละยี่สิบบาท”

และร่างมาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสี่ของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองร้อยบาท”

ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นกล่าวอ้างว่า ร่างมาตรา ๓ ที่ปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง ซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกพรรคการเมืองจากปีละไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยบาท เป็นปีละไม่น้อยกว่ายี่สิบบาท และร่างมาตรา ๔ ที่ปรับลดอัตราค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกพรรคการเมืองแบบตลอดชีพ

จากไม่น้อยกว่าสองพันบาท เป็นไม่น้อยกว่าสองร้อยบาท ทำให้เกิดการจ้างคนเข้าไปเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยกลุ่มทุนออกเงินให้ ส่งผลให้กลุ่มทุนอาจเข้าครอบงำหรือชี้นำพรรคการเมือง ชัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพรรคการเมือง และมีความรับผิดชอบที่ตนเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของพรรคการเมือง และมีความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก และเพื่อมิให้มีกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งเป็นเจ้าของพรรคการเมืองเท่านั้น โดยรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเรื่อง การเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองไว้ว่าจะต้องเก็บในอัตราเท่าใด อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองจะมีจำนวนเท่าใด เป็นอำนาจของรัฐสภากำหนดให้เหมาะสมแก่สภาพความเป็นจริงของสังคม หากกำหนดสูงเกินไป อาจเป็นเหตุกีดกันประชาชนไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมือง การที่ร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๔ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองที่เรียกเก็บจากสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการกำหนดอัตราขั้นต่ำไว้ในกฎหมาย โดยการปรับลดอัตราค่าบำรุงพรรคการเมือง เพื่อไม่เป็นการสร้างภาระต่อประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากเกินไป โดยกำหนดอัตราที่สามารถชำระค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองได้ด้วยตนเอง ประชาชนจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองง่ายขึ้น และมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคการเมืองได้มากขึ้น ทำให้สมาชิกพรรคการเมืองรู้สึกว่าเป็นเจ้าของหรือเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมือง มีความรับผิดชอบต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองอย่างแท้จริง มีความเป็นอิสระ ไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และปราศจากการแทรกแซงจากกลุ่มทุนของพรรคการเมือง หากมีการจ้างเพื่อจูงใจให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามที่ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นกล่าวอ้างนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี เห็นได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายได้กำหนดให้มีมาตรการกำกับควบคุมมิให้มีการจ้างเพื่อจูงใจให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้แล้ว

ร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๔ จึงไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพรรคการเมืองและมีความรับผิดชอบที่ตนเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างแท้จริง และไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษ

(๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๕) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น ตามมาตรา ๑๑ หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๘”

ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นกล่าวอ้างว่า ร่างมาตรา ๕ ที่เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมือง ทำให้ผู้ที่มีมลทินหมักหมมไม่เหมาะสมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองกรณีเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔ (๓) หากไม่ถึงขั้นถูกจำคุกสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ประสงค์พัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนนั้น เห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕ มีลักษณะเป็นการผ่อนปรนลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้มีความเคร่งครัดน้อยกว่าผู้ที่ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) โดยการกำหนดลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าวมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเนื่องจากบุคคลทุกคนมีเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองรวมถึงมีสิทธิในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ที่บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวจึงต้องเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน พอเหมาะพอควรแก่กรณี และไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔ ในการกำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อให้ได้สมาชิกพรรคการเมืองที่สุจริต มีคุณธรรมและจริยธรรม กับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่จะต้องสูญเสียไป จะเห็นได้ว่า การแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว โดยกำหนดให้ผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา หากเป็นกรณีที่รอการลงโทษจะสามารถเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนและพอเหมาะพอควรแก่กรณี ประกอบกับสมาชิกพรรคการเมืองไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงอันส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชนชาวไทย ย่อมต้องได้รับการถ่วงดุลคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามยิ่งกว่าการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ร่างมาตรา ๕ จึงไม่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๕ ในจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิก ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน พรรคการเมืองนั้นอาจแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนา อยู่ในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกดังกล่าวให้เป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้ ตามจำนวนที่เห็นสมควรเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้น และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วยโดยอนุโลม”

ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นกล่าวอ้างว่า ร่างมาตรา ๖ ที่กำหนดเงื่อนไขของสมาชิกพรรคการเมือง ว่าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด แต่ไม่กำหนดให้ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัด ชัดหรือแย้งกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น เห็นว่า การที่ร่างมาตรา ๖ กำหนดให้ใช้เขตจังหวัดกำหนดตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัดแทนการใช้เขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้ง ทำให้สมาชิกพรรคการเมืองในแต่ละจังหวัด สามารถประชุมหรือรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้สะดวกมากยิ่งขึ้น และตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัดสามารถเป็นตัวแทนของประชาชนในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อในเขตเลือกตั้งตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ช่วยส่งเสริมให้สมาชิก พรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองอย่างกว้างขวาง ไม่ถูกจำกัดแต่เฉพาะเขตเลือกตั้ง ที่สมาชิกพรรคการเมืองมีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้งเท่านั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๗ พรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งในจังหวัดใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมือง ประจำจังหวัดในจังหวัดนั้น ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีสาขาพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งสาขา หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าหนึ่งตัวแทนในจังหวัดใด ให้พรรคการเมืองนั้น กำหนดว่าจะให้สาขาพรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดใดในจังหวัดนั้น เป็นสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๕๐”

ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นกล่าวอ้างว่า ร่างมาตรา ๗ ที่กำหนดให้พรรคการเมืองที่ประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งในจังหวัดใดต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในจังหวัดนั้น โดยไม่ต้องมีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น และตัดหลักเกณฑ์การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดให้ต้องส่งผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในแต่ละเขตเลือกตั้งนั้นออกไปไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ประสงค์ให้สมาชิกพรรคการเมืองต้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เห็นว่า การกำหนดเงื่อนไขตามร่างมาตรา ๗ ทำให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น ซึ่งเป็นการขยายโอกาสให้แก่สมาชิกพรรคการเมืองพิจารณาสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตจังหวัดนั้นได้ทุกเขตเลือกตั้งมิได้จำกัดเฉพาะเขตเลือกตั้งที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งเท่านั้น อันมีลักษณะเป็นการผ่อนปรนเงื่อนไขในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างแท้จริง จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

ส่วนกรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๐ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสมัครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งและประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครตาม (๑) ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้ง แล้วส่งรายชื่อผู้สมัครให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๓) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับรายชื่อผู้สมัครจากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(๔) ให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดส่งรายชื่อผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งซึ่งได้รับความเห็นชอบและไม่ได้รับความเห็นชอบพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) ให้คณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณาเสนอความคิดเห็น

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครของแต่ละเขตเลือกตั้งพร้อมความคิดเห็นตาม (๓) และ (๔) ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะเสนอให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง”

และร่างมาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๑ การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหากำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสมัครและการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และมีหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และประกาศให้สมาชิกทราบเป็นการทั่วไป

(๒) ให้กรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เสนอรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้คณะกรรมการสรรหา

(๓) เมื่อพ้นกำหนดเวลารับสมัครและเสนอรายชื่อตาม (๑) แล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เกินหนึ่งร้อยรายชื่อ โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง แล้วส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๔) เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตาม (๓) จากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมือง

ประจำจังหวัด จัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แล้วส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวทั้งที่ได้รับความเห็นชอบและไม่ได้รับความเห็นชอบพร้อมความคิดเห็นให้คณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมเสนอความคิดเห็น

(๕) ให้คณะกรรมการสรรหาส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมความคิดเห็นตาม (๔) ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้วจัดลำดับตามที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อให้ได้บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในกรณีที่สมาชิกผู้ใดมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้สามารถใช้สิทธิการเป็นสมาชิกในจังหวัดใกล้เคียงที่มีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ตามที่กำหนดในข้อบังคับ”

ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นกล่าวอ้างว่า ร่างมาตรา ๙ ที่กำหนดกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และร่างมาตรา ๑๐ ที่กำหนดกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยตัดอำนาจการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออก ขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) นั้น เห็นว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแบ่งออกเป็นหลายรูปแบบ ทั้งการมีส่วนร่วมโดยการรับฟังความคิดเห็นหรือการลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงและกว้างขวางในการคัดเลือกบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การที่ร่างมาตรา ๙ กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยการจัดประชุมเพื่อพิจารณารายชื่อผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งจะต้องเป็นรายชื่อผู้สมัครที่สมาชิกพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมในขณะเดียวกันการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่พรรคการเมืองจะเสนอให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งจะต้องนำความคิดเห็นของสมาชิกพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณาด้วย ถือได้ว่ากระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของภาคประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองจำนวนมากกว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งมีที่มาจาก การเลือกของสมาชิกพรรคการเมืองที่ร่วมประชุมในที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง กรณีดังกล่าวถือว่าสมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างกว้างขวางผ่านทางคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดแล้ว สำหรับร่างมาตรา ๑๐ ที่กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยการพิจารณารายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จะต้องเป็นรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สมาชิกพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ ในขณะเดียวกันการพิจารณาให้ความเห็นชอบและการจัดลำดับบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว จะต้องนำความคิดเห็นของสมาชิกพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณาด้วย เป็นการดำเนินการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการคัดเลือกและส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ วรรคสาม ส่วนที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งดำเนินการในรูปองค์กรกลุ่มจัดการประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้วจัดลำดับตามที่เห็นว่าเหมาะสม เนื่องจากการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสะท้อนหลักการการเป็นตัวแทนของพรรคการเมือง จึงต้องการผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ครอบคลุมความเชี่ยวชาญในทุกด้าน และทั่วทุกภาคของประเทศ เพื่อให้บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองน่าเชื่อถือและได้รับความนิยมาจากประชาชนที่จะเลือกลงคะแนนเสียงให้แก่พรรค จึงต้องกำหนดให้องค์กรสูงสุดของพรรคการเมืองคือ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการบริหารพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชน รวมทั้งหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นลำดับสุดท้าย โดยคัดเลือกบุคคลที่จะส่งลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามของพรรคการเมืองเพื่อให้กระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเป็นกระบวนการภายในของพรรคการเมือง

มีจุดสิ้นสุดอย่างชัดเจน และก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อพิจารณาความมุ่งหมายตามหลักการและเหตุผลในการแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กรณีมีเหตุผลความจำเป็นและความเหมาะสมแก่กรณีในการแก้ไขกระบวนการดังกล่าว โดยยังคงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการเสนอความคิดเห็นและให้ความเห็นชอบรายชื่อบุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ร่างมาตรา ๙ และร่างมาตรา ๑๐ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

ส่วนที่ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นกล่าวอ้างว่า การแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ เป็นการแก้ไขเกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑ บิดเบือนเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๔ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑ มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องต่อจำนวนประชากรในแต่ละเขตเลือกตั้ง ซึ่งการกำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนที่น้อยคน ทำให้การดูแลปัญหาของประชาชนใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการคำนวณคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อพรรคการเมืองและต้องเคารพหลักการหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงของประชาชน โดยบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของสภาผู้แทนราษฎรและที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลักเกณฑ์การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละจังหวัดจะพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง และแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองสามารถปฏิบัติได้จริงตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้อย่างถูกต้อง กรณีสอดคล้องกับหลักการในการส่งเสริมให้พรรคการเมืองเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวจึงเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ได้สัดส่วนและมีความสมดุล ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ

ของพรรคการเมืองเกินสมควรแก่เหตุ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาพรรคการเมือง การแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงไม่เกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุฬห์ แสงเทียน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิรนิติ หะวานนท์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนภดล เทพพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ